

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

[..]
e-pasts

Lēmums

Rīgā, 19.09.2025.

Nr. [..]

Par Datu valsts inspekcijas faktiskās rīcības apstrīdēšanu

[1] Datu valsts inspekcijā (turpmāk – Inspekcija) saņemts [..] (turpmāk – Iesniedzējs) 2025. gada 18. augusta iesniegums “Par faktiskās rīcības apstrīdēšanu” (*Inspekcijā reģistrēts 2025. gada 19. augustā ar Nr. 7-4.2/244-S*) (turpmāk – Sūdzība) ar kuru tiek apstrīdēta Inspekcijas 2025. gada 27. jūnija vēstule “Par sūdzības izskatīšanas iznākumu” Nr. 2-4.2/881-N¹ (turpmāk – Atbildes vēstule) kā iestādes faktiskā rīcība.

[2] Izvērtējot Sūdzībā minēto un Inspekcijas rīcībā esošo informāciju, Inspekcija

konstatē:

[2.1.] 2025. gada 25. martā Inspekcijā saņemta Iesniedzēja sūdzība “Par Jūrmalas bāriņtiesas nelikumīgu datu apstrādi” (*reģ. ar Nr. 2-4.2/451-S*) (turpmāk – Sākotnējā sūdzība). No Sākotnējās sūdzības izriet, ka Jūrmalas bāriņtiesas lietvedībā atrodas administratīvā lieta Nr. [..], kas saistīta ar bērna mantas pārvaldību. Starp Iesniedzēju un bērna dabisko aizbildni (..) ticis noslēgts darījums – Nodomu protokols, kurā paredzēta vērtīgo aktīvu atgūšana un turpmākā pārvaldīšana.

Lai sasniegtu Nodomu protokolā izvirzītos mērķus, bērna dabiskais aizbildnis un Iesniedzējs vērsās Jūrmalas bāriņtiesā, iesniedzot Nodomu protokolu un Pilnvaru², kas apliecina Iesniedzēja tiesības kārtot bērna mantojuma lietu. Saskaņā ar Iesniedzēja sniegto informāciju, bāriņtiesa lietas ietvaros ir apstrādājusi viņa personas datus, tostarp sodāmības datus, un šo informāciju nosūtījusi bērna likumiskajam aizbildnim.

Sākotnējā sūdzībā nav norādīts, ka Iesniedzējs būtu vērsies Jūrmalas bāriņtiesā ar jautājumiem par viņa personas datu apstrādes tiesiskumu, piemēram, iesniedzot datu subjekta pieprasījumu vai citādi pieprasot informāciju. Iesniedzējs Sākotnējai sūdzībai pievienojis Nodomu

¹ Inspekcijas 2025. gada 27. jūnija vēstule “Par sūdzības izskatīšanas iznākumu” Nr. 2-4.2/881-N

² Pilnvara reģistrēta ar Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres aktu, apliecinājumu reģistrā ar Nr. [..]

protokolu, attēlu ar Pilnvaru un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Sodu reģistra Izziņu³ par sodāmību.

[2.2.] 2025. gada 27. jūnijā Iesniedzējam nosūtīta Atbildes vēstule.

Ar Atbildes vēstuli Iesniedzējam tika sniegta informācija par Vispārīgās datu aizsardzības regulas⁴ (turpmāk – Datu regula) 15. - 22. pantā noteiktajām datu subjekta tiesībām, tostarp tiesībām pieprasīt informāciju no pārziņa par personas datu apstrādes tiesisko pamatu, mērķi un apstrādes apjomu.

Inspekcija norādīja, ka visa informācija par personas datu apstrādi ir pārziņa – Jūrmalas bāriņtiesas – rīcībā, un Iesniedzējam vispirms ir jāvērsas pie pārziņa ar rakstveida pieprasījumu. Gadījumā, ja pārzinis nesniedz atbildi vai tiek konstatēta nepamatota datu apstrāde, Iesniedzējam ir tiesības atkārtoti vērsties Inspekcijā, pievienojot dokumentus, kas apliecina datu subjekta tiesību īstenošanu un pārziņa rīcību.

Inspekcija izvērtēja Sākotnējā sūdzībā un tās pielikumos sniegto informāciju, taču nekonstatēja pierādījumus, kas apliecinātu personas datu apstrādes pārkāpumu. Tādējādi Inspekcija informēja, ka sūdzība izskatīta saskaņā ar Datu regulas 77. panta 2. punktu un šobrīd netiks veiktas citas uzraudzības darbības.

Vienlaikus Inspekcija norādīja, ka datu subjektam ir tiesības vērsties tiesā saskaņā ar Datu regulas 79. pantu, ja tiek uzskatīts, ka personas datu apstrāde neatbilst Datu regulai.

[2.3.] Ar 2025. gada 18. augusta Sūdzību Iesniedzējs pauž uzskatu, ka Inspekcija, neizskatot Sākotnējo sūdzību pēc būtības, ir pieļāvusi bezdarbību, neizpildot savus no tiesību aktiem izrietošos pienākumus.

Sūdzībā Iesniedzējs lūdz Inspekcijas direktori:

- 1) konstatēt un atzīt Atbildes vēstuli par prettiesisku faktisko rīcību;
- 2) izskatīt Iesniedzēja Sākotnējo sūdzību pēc būtības, izlemjot tajā pieteiktos lūgumus;
- 3) uzlikt Jūrmalas bāriņtiesai par pienākumu dzēst saņemtās un apstrādātās ziņas par Iesniedzēja sodāmību.

[3] Izvērtējot Inspekcijas rīcībā esošos dokumentus, kā arī konstatētos apstākļus un to juridisko vērtējumu, Inspekcija

secina:

[3.1.] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 89. panta pirmo daļu iestādes faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Atbilstoši APL 89. panta otrajai daļai faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību, kā arī iestādes sniegta izziņa. Savukārt, saskaņā ar APL 91. panta ceturto daļu, privātpersona iestādes faktisko rīcību var apstrīdēt un pārsūdzēt tāpat kā administratīvo aktu. Ievērojot minēto, Inspekcijas Atbildes vēstule ir uzskatāma par iestādes faktisko rīcību, kas apstrīdama tāpat kā administratīvais akts.

³ Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Sodu reģistra 2024. gada [...] Izziņa Nr. [...]

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK

[3.2.] Saskaņā ar APL 79. panta pirmo daļu, administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, bet, ja rakstveida izdotajā administratīvajā aktā nav norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt, – viena gada laikā no tā spēkā stāšanās dienas. Ņemot vērā lēmuma [1] punktā norādīto attiecībā uz Sūdzības saņemšanas dienu, Inspekcija secina, ka Sūdzība ir iesniegta termiņā, līdz ar to tās izskatīšana ir pieļaujama.

[3.3.] Saskaņā ar APL 81. panta pirmo daļu, augstāka iestāde izskata lietu vēlreiz pēc būtības kopumā vai tajā daļā, uz kuru attiecas iesniedzēja iebildumi. APL 81. panta piektajā daļā ir noteikts, ka apstrīdētais administratīvais akts iegūst savu galīgo noformējumu tādā veidā, kādā tas noformēts lēmumā par apstrīdēto administratīvo aktu. Šādā veidā tas ir izpildāms un to var pārsūdzēt tiesā. APL 76. panta trešajā daļā ir noteikts, ka administratīvā akta apstrīdēšana ir sākotnējās administratīvās lietas turpinājums. Līdz ar to, Inspekcijas direktore kā augstāka amatpersona, atkārtoti izskata Iesniedzēja lietu pēc būtības, vērtē un pārbauda, vai Inspekcijas amatpersona ir pienācīgi izvērtējusi Sākotnējo sūdzību.

[3.4.] Sūdzībā tiek lūgts konstatēt un atzīt Inspekcijas Atbildes vēstuli par prettiesisku faktisko rīcību. Iesniedzējs, izvērtējot Inspekcijas atbildes vēstuli jeb izdarīto faktisko rīcību, uzskata to par prettiesisku, balstoties uz šādiem Sūdzībā norādītiem apstākļiem:

[3.4.1.] Iesniedzējs norāda, ka Sākotnējā sūdzība saturējusi pietiekami daudz pierādījumu, lai Inspekcija uzsāktu pārbaudi un pieprasītu no pārziņa tā rīcībā esošos dokumentus. Kā arī to, ka saskaņā ar Datu regulas 77. panta 1. punktu pietiek, ka sūdzība balstāma uz saviem pieņēmumiem.

Inspekcijas direktore norāda, ka Datu regulas 77. panta 1. punktā noteikta datu subjekta tiesība iesniegt sūdzību uzraudzības iestādē, ja datu subjekts uzskata, ka viņa personas datu apstrāde pārkāpj šo regulu. Tāpat Datu regulas 141. apsvēruma pirmajā teikumā paskaidrots, ka katram datu subjektam vajadzētu būt tiesībām iesniegt sūdzību vienai uzraudzības iestādei, jo īpaši viņa pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstī, un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar Hartas⁵ 47. pantu, ja datu subjekts uzskata, ka viņa tiesības saskaņā ar šo regulu ir pārkāptas.

Tomēr šīs tiesības nav interpretējamās kā uzraudzības iestādes pienākums automātiski uzsākt izmeklēšanu vai pieprasīt informāciju no pārziņa vienīgi pamatojoties uz datu subjekta subjektīvu uzskatu par iespējamu pārkāpumu. Šāda pieeja neatbilst Administratīvā procesa likuma 14.¹ pantā nostiprinātajam procesuālā taisnīguma principam, kā arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantā nostiprinātajam samērīguma principam, kas uzliek iestādei pienākumu izvērtēt, vai sūdzībā ir norādīti pirmšķietami fakti, kas pamatotu izmeklēšanas nepieciešamību.

Augstākās tiesas (Senāta) (turpmāk – Senāts) judikatūrā ir skaidrots, ka Inspekcijas kompetencē ir personas datu apstrādes vispārīga uzraudzība, kā arī administratīvo sodu piemērošana, nevis tas, vai izmantojot personas datus, tiek aizskarts personas gods un cieņa. Inspekcijas kontrolei pakļautā datu apstrāde aprobežojas tieši ar pašu personas datu izmantošanu kā tādu, bet ne ar kontekstu, kādā tie tiek izmantoti. (*skat. Senāta 2007. gada 9. jūlija spriedumu lietā Nr. SKA-346/2007, 9. punkts*).

Lai izskatītu datu subjekta sūdzību, uzraudzības iestādei ir piešķirtas plašas izmeklēšanas pilnvaras. Tomēr šo pilnvaru izmantošana, kā izriet no Datu regulas 58. panta 1. punktā norādītā pilnvaru piešķiruma formulējuma („katrai uzraudzības iestādei ir visas šādas izmeklēšanas pilnvaras”) un tam sekojošā pilnvaru uzskaitījuma, ietilpst iestādes rīcības brīvībā. Arī Senāts jau iepriekš atzinis, ka Datu regulas 58. pantā ir noteiktas inspekcijas tiesības, nevis pienākums veikt noteiktas darbības sūdzības pārbaudes ietvaros (*Senāta 2023. gada 18. janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-304/2023, 4. punkts*), un ka tikai Inspekcijas kompetencē ir izlemt veikt

⁵ Eiropas Savienības Pamattiesību harta

noteikta veida izmeklēšanu par Datu regulas piemērošanu (sal. *Senāta 2021. gada 7. septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1219/2021, 4. punkts*). Ja sūdzības izskatīšanas gaitā uzraudzības iestāde konstatē personas datu aizsardzības pārkāpumu, tai ir pienācīgi jārīkojas, lai šo pārkāpumu novērstu. Tādēļ Vispārējās datu aizsardzības regulas 58. panta 2. punktā uzskaitīti dažādi korektīvie pasākumi, ko uzraudzības iestāde var veikt (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2023. gada 7. decembra sprieduma apvienotajās lietās „SCHUFA Holding”, C-26/22 un C-64/22, 57. punkts*).

Vienlaikus jāņem vērā, ka Datu regulas 57. pantā noteiktie uzraudzības iestādes uzdevumi ir īstenojami, nodrošinot efektīvu resursu izmantošanu. Ja uzraudzības iestādei būtu jāuzsāk izmeklēšana katrā gadījumā, kad datu subjekts vienīgi norāda uz subjektīvu aizdomu par pārkāpumu, Inspekcija nevarētu nodrošināt ne Datu regulas 57. pantā noteikto uzdevumu izpildi, ne samērīgu resursu izmantošanu.

Papildus direktore norāda uz APL 59. pantu, kurā noteikts iestādes pienākumu nepieciešamības gadījumā iegūt informāciju patstāvīgi, interpretējams kopsakarā ar samērīguma un objektivitātes principiem. Tas nozīmē, ka Inspekcijai nav pienākuma pieprasīt informāciju vienīgi pamatojoties uz sūdzības iesniedzēja pieņēmumiem, ja nav konstatēti pirmšķietami fakti par iespējamu pārkāpumu. Inspekcijas pilnvaras pieprasīt informāciju no pārziņa ir izmantojamas tikai tādā apjomā un tikai tajos gadījumos, kad tas ir nepieciešams objektīva un tiesiski pamatota lēmuma pieņemšanai.

Izvērtējot Sākotnējā sūdzībā norādītos apstākļus un pievienotos dokumentus, Inspekcijas amatpersona nekonstatēja, ka tie satur pietiekamus faktus, kas nepārprotami norādītu uz personas datu prettiesisku apstrādi. Līdz ar to nav pamata atzīt Inspekcijas Atbildes vēstuli par prettiesisku faktisko rīcību.

[3.4.2.] Iesniedzējs norāda, ka Inspekcijas pieprasījums Iesniedzējam īstenot datu subjekta piekļuves tiesības pirms Sākotnējās sūdzības iesniegšanas nevienā normatīvajā aktā nav noteikts kā priekšnoteikums vēršanai ar Sākotnējo sūdzību Inspekcijā.

Datu regulas 1. pantā noteikts šīs regulas mērķis – aizsargāt fizisku personu pamattiesības un pamatbrīvības, jo īpaši tiesības uz personas datu aizsardzību. Lai šis mērķis nebūtu tikai deklaratīvs, Datu regula ir ietverts plašs datu subjekta tiesību loks, kas ļauj personai tieši kontrolēt savu datu apstrādi – pieprasīt informāciju par apstrādi, piekļūt datiem, panākt to labošanu vai dzēšanu, kā arī iebilst pret konkrētu apstrādi. Kā paskaidrots Datu regulas 63. apsvērumā, datu subjektam vajadzētu būt tiesībām piekļūt par viņu savāktajiem datiem, lai pārlicinātos par to apstrādes likumību.

Šīs individuālās tiesības veido primāro aizsardzības līmeni, kas datu subjektam nodrošina reālas iespējas un tiesības kontrolēt savu datu apstrādi. Savukārt vēršanās pie uzraudzības iestādes (77. pants) vai tiesas (79. pants) ir paredzēta kā galējais līdzeklis, ja datu subjekts, izmantojot savas piekļuves un citas Datu regulas nodrošinātās tiesības, nav spējis panākt savu tiesību ievērošanu.

Vienlaikus jāņem vērā, ka Inspekcijai nav pienākuma darboties kā starpniekam, nogādājot datu subjekta pieprasījumus pārzinim vai apstrādātājam. Administratīvā apgabaltiesa ir atzinusi, ka Inspekcijai nav kompetences risināt strīdus par datu saturu un uzlikt pārziņiem pienākumu labot vai mainīt datu saturu (sk. Administratīvās apgabaltiesas 2022. gada 10. marta spriedumu lietā Nr. A420275120⁶). No tā izriet, ka Inspekcija nav arī starpnieks datu subjekta un pārziņa savstarpējās komunikācijas nodrošināšanai, ja nav konstatējami objektīvi šķēršļi, kas traucētu datu subjektam pašam izmantot savas tiesības.

⁶ Administratīvās apgabaltiesas 2022. gada 10. marta spriedumu lietā Nr. A420275120, ECLI:LV:ADAT:2022:0310.A420275120.14.S

Pieprasījums iesniedzējam izmantot piekļuves tiesības šajā situācijā nav pretiesiska rīcība, bet gan samērīgs un objektīvi pamatots veids, kā nodrošināt vismaz minimālu faktiskā pamatojuma līmeni, kas ļautu Inspekcijai izvērtēt, vai pārziņa rīcībā pastāv pārkāpuma pazīmes. Šāda pieeja atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantā nostiprinātajam samērīguma principam un Administratīvā procesa likuma 7. pantā noteiktajam tiesiskuma principam, kā arī 154. pantā noteiktajam objektīvās izmeklēšanas principam. Analogi Senāts ir skaidrojis, ka no objektīvās izmeklēšanas principa neizriet tiesas pienākums mērķtiecīgi meklēt pierādījumus pieteicēja apgalvojumiem; tiesa pati ir kompetenta izvērtēt, vai esošais pierādījumu kopums ir pietiekams lietas izlemšanai (*sk. Senāta 2021. gada 12. marta spriedumu lietā Nr. SKA-49/2021, 14. punkts*). Līdzīgi arī Inspekcijai nav pienākuma pieprasīt informāciju vienīgi pamatojoties uz Sūdzības Iesniedzēja pieņēmumiem, ja nav konstatēti pirmšķietami fakti par iespējamu pārkāpumu, piemēram, pārziņa atbildes nesniegšana uz datu subjekta pieprasījumu.

Inspekcija secina, ka pieprasījums iesniedzējam vispirms izmantot piekļuves tiesības bija tiesiski pamatots ar mērķi nodrošināt objektīvu un tiesiski pamatotu lietas izskatīšanu, un tas pats par sevi nav atzīstams par pretiesisku faktisko rīcību. Ņemot vērā [3.4.1.] un [3.4.2.] punktu ietvaros sniegto izvērtējumu, Inspekcija nekonstatē pamatu atzīt Atbildes vēstuli par pretiesisku faktisko rīcību.

[3.4.3.] Izvērtējot Sākotnējās sūdzības saturu un tai pievienotos dokumentus, Inspekcijas amatpersona nekonstatēja pierādījumus, kas apliecinātu iespējamu Datu regulas pārkāpumu. Iesniedzējs Sākotnējai sūdzībai pievienoja:

- Nodomu protokolu – šis dokuments neapliecina Jūrmalas bāriņtiesas iespējamu sodāmības datu apstrādi;
- Pilnvaru, kas vienīgi apliecina Sākotnējās sūdzības tekstā ietverto izklāstu, bet nesatur faktus par iespējamu pretiesisku datu apstrādi;
- Sodū reģistra Izziņu, kas izdota 2024. gada [...], tātad pēc Sākotnējā sūdzībā norādītās informācijas par Jūrmalas bāriņtiesas 2023. gadā veikto datu apstrādi, turklāt no Izziņas nav secināms, kura persona to pieprasījusi (nav pierādījumu, ka to būtu pieprasījusi Jūrmalas bāriņtiesa).

Ņemot vērā, ka Sākotnējā sūdzībā nebija norāžu par Iesniedzēja vērsanos pie Jūrmalas bāriņtiesas kā pārziņa un pārziņa rīcību šādā gadījumā, kā arī pievienotie dokumenti neapliecina pretiesiskas datu apstrādes faktu, bet vienīgi satur vispārīgu informāciju par faktiskajiem apstākļiem, Inspekcijai nebija pamata pieprasīt no pārziņa papildu informāciju, jo netika konstatēti pirmšķietami fakti par datu apstrādes pārkāpumu.

Tādējādi Inspekcija, pamatojoties uz Sākotnējā iesniegumā norādīto un tam pievienotajiem dokumentiem, secināja, ka nav iegūti pierādījumi, kas pamatotu turpmākas pārbaudes nepieciešamību, un bija tiesīga nosūtīt Iesniedzēju vispirms vērsties pie pārziņa ar datu subjekta pieprasījumu.

[3.5.] Sūdzībā tiek lūgts izskatīt Iesniedzēja Sākotnējo sūdzību pēc būtības, izlemjot tajā pieteiktos lūgumus.

Iesniedzējs Sūdzības 6. un 7. punktā atsaucas uz jauniem pierādījumiem, tostarp pievieno Jūrmalas bāriņtiesas 2023. gada [...] vēstuli, kuru Sākotnējā sūdzībā lūdza Inspekcijai to izprasīt no Jūrmalas bāriņtiesas. Šos dokumentus Iesniedzējs uzskata par pierādījumiem, kas apliecina, ka Jūrmalas bāriņtiesa pretiesiski apstrādājusi viņa sodāmības datus un izpaudusi tos trešajai personai – bērna likumiskajam aizbildnim.

Inspekcijas direktore izvērtēs šo dokumentu saturu un pierādījuma spēku, lai noteiktu, vai tie apstiprina Sūdzībā izteiktos apgalvojumus un vai pastāv pamats uzskatīt, ka pārzinis ir pārkāpis

Datu regulas 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā, kā arī 6. pantā noteiktos personas datu apstrādes tiesiskuma principus.

[3.6.] Iesniedzējs Sūdzības 7. punktā norāda, ka Jūrmalas bāriņtiesa 2023. gada [...] vēstulē bērna likumīgajai aizbildnei sniedza informāciju par to, ka Iesniedzējam ir bijusi sodāmība saskaņā ar Krimināllikuma 275. panta otro daļu. Savukārt no pievienotās Izziņas par sodāmību izriet, ka minētais kriminālsods bija dzēsts jau pirms vairākiem gadiem, uz ko norāda arī Iesniedzējs.

Krimināllikuma 63. pantā uzskaitīti kriminālsodu dzēšanas un noņemšanas termiņi, kad persona netiek uzskatīta par sodītu. Savukārt, Sodū reģistra likuma 23. pantā noteikts, ka reģistra arhīvā tiek glabātas ziņas par personu, kurai dzēsta vai noņemta sodāmība, [...] – gadu pēc tam, kad no Fizisko personu reģistra saņemtas ziņas par personas nāvi, bet ne ilgāk kā 100 gadus pēc personas dzimšanas.

Līdz ar to Iesniedzēja sodāmība ir dzēsta, taču tas nenozīmē, ka informācija par sodāmības faktu nevar tikt iegūta un apstrādāta normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos un nolūkos.

Neatkarīgi no tā, vai sodāmība ir dzēsta vai nav, informācija par sodāmību atbilstoši Datu regulas 10. pantam ir uzskatāma par atsevišķu personas datu kategoriju, kuras apstrāde pieļaujama tikai tad, ja to paredz Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, kas nodrošina atbilstošus aizsardzības pasākumus.

Izvērtējot Sūdzībā minētos apstākļus un Jūrmalas bāriņtiesas sniegto skaidrojumu, Inspekcija konstatē, ka fakts par sodāmības dzēšanu pats par sevi neizslēdz iespēju, ka sodāmības dati tiek apstrādāti, ja to paredz tiesību akti bērna interešu aizsardzības nolūkā. Jāņem vērā, ka sodāmības esamībai personas dzīvē ir ne tikai juridiska, bet arī sociāla nozīme un tā ir cieši saistīta ar personas atbildības uztveri, attieksmi pret sabiedrībā pieņemtajām vispārējām uzvedības un morāles normām, kā arī normatīvajos aktos noteikto pienākumu un aizliegumu neievērošanu, pārkāpšanu. Bāriņtiesām ir svarīgi izprast, kāda ir sodāmības atstātā ietekme jeb sekas un termiņi, kā arī izsecināt vai iespējams, ka persona savā rīcībā kļūdījusies tikai vienu reizi (nodarījums vai administratīvais pārkāpums ir izdarīts aiz neuzmanības) vai tieši pretēji – apzināti (tīši) izdarījusi noziedzīgu nodarījumu vai administratīvos pārkāpumus un kāda ir sodāmības saistīto ierobežojumu ietekme uz personas funkcionēšanu. Bāriņtiesu likuma normas, lai gan formulētas plaši un vispārīgi, dod bāriņtiesai tiesības pieprasīt un izmantot arī sodāmības datus, ja tas ir nepieciešams bērna interešu aizsardzībai. Bāriņtiesu likuma 16. panta pirmajā daļā noteikts, ka bāriņtiesai ir tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt no valsts un pašvaldību iestādēm, komercsabiedrībām un organizācijām ziņas, kas nepieciešamas, lai izvērtētu bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību ievērošanas likumību vai izlemtu bāriņtiesas kompetencē esošos jautājumus.

Personas datu, tostarp par sodāmību un administratīvajiem pārkāpumiem, iegūšana un apstrāde tiek veikta tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu pilnvērtīgu personas izvērtējumu, nevis lai diskriminētu personu ar pagātnes pārkāpumiem vai citiem apstākļiem. Ņemot vērā, ka bāriņtiesa darbojas tieši nepilngadīgā interesēs, kurš pats nav spējīgs par sevi pastāvēt un aizstāvēt savas tiesības, šāda datu apstrāde ir vērtējama kā tiesiska un samērīga. Bērna tiesību un interešu prioritāte, kas nostiprināta Bāriņtiesu likuma 1. pantā, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pantā un ANO Bērna tiesību konvencijas 3. pantā, prevalē pār citu personu tiesībām, tādēļ šajā gadījumā nav pamata atzīt sodāmības datu apstrādi par neatbilstošu Datu regulai. Jūrmalas bāriņtiesas veiktā datu apstrāde papildus Datu regulas 10. pantam ir atbilstoša 6. panta 1. punkta e) apakšpunktam, proti, tā veikta uzdevuma izpildei sabiedrības interesēs.

Ņemot vērā Sūdzībā norādītos apstākļus, Jūrmalas bāriņtiesas sniegto skaidrojumu, kā arī piemērojamos normatīvos aktus, Inspekcija secina, ka informācijas par Iesniedzēja sodāmību apstrāde, neskatoties uz to, ka sodāmība ir dzēsta, ir veikta tiesiski un samērīgi. Datu apstrāde ir

balstīta uz Bāriņtiesu likuma un Bērnu tiesību aizsardzības likuma normām, kas paredz bērna interešu prioritāti, kā arī atbilst Datu regulas 10. pantam un 6. panta 1. punkta e) apakšpunktam — uzdevuma izpildei sabiedrības interesēs.

Bāriņtiesas rīcība, informējot bērna likumīgo aizbildni par Iesniedzēja sodāmības faktu, ir pamatota ar nepieciešamību nodrošināt bērna tiesību un interešu aizsardzību un atbilst Datu regulas 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktam. Šāda apstrāde atbilst kritērijam par tiešu saikni starp uzdevuma izpildi un datu apstrādi, kā arī nav konstatējams, ka mērķi būtu iespējams sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Nemot vērā minēto, Inspekcija neuzskata, ka Jūrmalas bāriņtiesas veikta sodāmības datu apstrāde būtu pretrunā Datu regulas prasībām.

[3.7.] Sūdzībā tiek lūgts uzlikt Jūrmalas bāriņtiesai par pienākumu dzēst saņemtās un apstrādātās ziņas par Iesniedzēja sodāmību. Iesniedzēja ieskatā, Inspekcijai nepieciešama iejaukšanās ar korektīvajiem līdzekļiem, lai pārtrauktu nelikumīgu datu apstrādi un nepieļautu šādas prakses turpināšanos.

Saskaņā ar Datu regulas 58. panta 2. punktu Inspekcijai ir piešķirtas korektīvās pilnvaras, tostarp tiesības uzdot pārzinim dzēst personas datus, ja to apstrāde neatbilst Datu regulas prasībām. Šo pilnvaru īstenošana ir atkarīga no konstatējuma, ka pārziņa veiktā apstrāde ir prettiesiska.

Kā secināts iepriekš (skat. [3.6.] punktu), Jūrmalas bāriņtiesas veiktā informācijas par Iesniedzēja sodāmību apstrāde un izpaušana bija pamatota ar Bāriņtiesu likuma un Bērnu tiesību aizsardzības likuma normām un vērsta uz bērna tiesību un interešu aizsardzību. Šāda apstrāde ir atbilstoša Datu regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktam un 10. pantam, kā arī samērīguma un datu minimizācijas principiem.

Nemot vērā, ka pārkāpums nav konstatēts, Inspekcijai nav tiesiska pamata piemērot Datu regulas 58. panta 2. punktā paredzētos korektīvos līdzekļus un uzdot Jūrmalas bāriņtiesai dzēst apstrādātos datus. Līdz ar to Iesniedzēja prasība šajā daļā nav apmierināma.

Nemot vērā minētos faktiskos un tiesiskos apstākļus, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 7., 14.¹, 59., 76., 81., 89., 91. un 154. pantu, Datu regulas 1., 5., 6., 9., 10., 57., 58., 77. un 79. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ANO Bērna tiesību konvencijas 3. pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantu, Bāriņtiesu likuma 1. un 16. pantu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pantu, Inspekcija

nolemj:

- atzīt par tiesisku Inspekcijas amatpersonas veikto faktisko rīcību – Inspekcijas 2025. gada 27. jūnija vēstuli “Par sūdzības izskatīšanas iznākumu” Nr. 2-4.2/881-N;
- noraidīt Iesniedzēja 2025. gada 18. augusta iesniegumu kā nepamatotu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo un otro daļu lēmums stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam, savukārt lēmumu paziņo adresātam atbilstoši Paziņošanas likumam. Paziņošanas likuma 9. panta otrajā daļā noteikts, ka dokuments, kas nosūtīts pa elektronisko pastu, uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas.

Šo lēmumu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 188. pantu un 189. panta pirmo daļu un Fizisko personu datu apstrādes likuma 24. panta otro daļu un Tieslietu padomes 2023. gada 30. maija lēmumu Nr.26 “Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām”⁷ var pārsūdzēt viena

⁷ Tiesību akts zaudēs spēku 2025. gada 1. oktobrī. Spēkā stāties Tieslietu padomes 2025. gada 24. jūnija lēmumu Nr. 48 “Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām”

mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas attiecīgajā tiesu namā pēc iesniedzēja adreses (deklarētās dzīvesvietas adreses, papildu adreses (Dzīvesvietas deklarēšanas likuma izpratnē) vai nekustamā īpašuma atrašanās vietas.

Direktore

J.Macuka

[..]